

Innkalling til møte i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Tirsdag 28. mai 2013 kl. 09:15.

Møterom 546

Innkalles:

Prodekan Knut Martin Tande (leder)

Hilde Hauge (a)

Erik Monsen (a)

Maria Veia Lund (b)

Nina Østensen (c)

Erling Ravnanger (d)

Hilde Fjærtøft Jansen (d)

Sekretær: joanne.spjelkavik@jurfa.uib.no

Neste møte: Tirsdag 18. juni 2013 kl. 09:45

Sak 38-13	Orienteringssaker
1	Protokoll fra SU 23. april 2013. Godkjent på sirkulasjon 25. april 2013. OBS – eksterne lenke – må lastes ned separat.
2	Fullmaktsvedtak [Det er ikke fattet fullmaktsvedtak i perioden.] Fullmaktsvedtakene fås ved henvendelse til Joanne.spjelkavik@jurfa.uib.no De publiseres også sammen med innkallingen på Studieutvalgets nettside: http://www.uib.no/jur/om-fakultetet/styrer-og-utvalg-ved-det-juridiske-fakultet/studieutvalget/innkallinger-og-protokoller-2013
3	Vedtak fra Den sentrale klagenemnden 21. mars 2013: Sak 64/12 og 16/13 om saksomkostninger. Sakene vedlegges ikke, men er tilgjengelig på denne lenken i 14 dager fra 22. mai 2013: http://vedlegg.uib.no/?id=cdf7af6381bd6168dedfa3a9d9d60d8a
Sak 39-13	Saker til drøftelse/høring/uttalelse
1	JUS135 Rettsstat og menneskerettigheter. Kursrapport fra kursansvarlig Jørgen Aall.
SU uttaler	Studieutvalget tar rapporten til orientering. Merknadene om videoopptak og publisering av forelesninger er nyttige tilbakemeldinger i den fasen dette arbeidet er i. Ordningen med gjennomgang av kursoppgaven i plenum bør vurderes nøyer. Kan ordningen sees i sammenheng med lærerkontakten studentene etterlyser i punkt e?
2	JUS242 Rettergang. Kursrapport fra kursansvarlige Ørnulf Øyen og Magne Strandberg.
SU uttaler	Studieutvalget tar rapporten til orientering, og imøteser med spenning en vurdering av de endringene som er vedtatt, etter gjennomført kurs til neste år.
3	Forslag fra JSU: SU nedsetter arbeidsgruppe som utreder enkelte forhold knyttet til fusk ved eksamen. Notat fra JSU
SU uttaler	
4	Forslag fra JSU: Det utarbeides sensorveiledninger også til sensuren ved kontinuasjonseksamen. Notat fra JSU.
SU uttaler	
5	Karaktersetting og normalfordeling – etter fakultetsstyremøtet. Jf. SU-sak 35/13 den 23. april 2013. Notat fra administrasjonen.
SU uttaler	
6	Prinsipielt spørsmål: Skal sensorveiledninger publiseres? Problemstilling presentert av Jørn Øyrehagen Sunde. Merknad fra administrasjonen.
SU uttaler	
Sak 40-13	Vedtaksaker
	JUS253-2-B Kommunalrett II. Emnebeskrivelse – litteratur. Forslag fra

Vedtaksforslag

emneansvarlig Jan F Bernt.

Endringen i litteraturlisten for JUS253-2-B Kommunalrett II vedtas som foreslått (fet skrift er tilføyelse, gjennomstreket er det som foreslås tatt ut:

Kommunal- og regionaldepartementet. Valghåndbok

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/krd/kampanjer/valg/Forvalgmedarbeidere/Valghandboken-alt-om-valget.html?id=463405>

Bernt og Overå, *Kommuneloven med kommentarer*, 5. utg., Oslo 2011: § 7

Kommunestyrets og fylkestingets sammensetning **og § 14 Valgbarhet. Plikt til å ta imot valg.**

~~*Rundskriv H-10-07* Valg av formannskap/fylkesutvalg, kommuneråd/fylkesråd, ordfører/fylkesordfører, varaordfører, faste utvalg m.m., med vedlegg~~

~~*Ot.prp. nr. 45, 2001-2002* Om lov om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgloven), Endring i kommuneloven § 14 nr.1 bokstav b, Endring i kommuneloven § 14 nr.1 bokstav c (s. 288)~~

Bernt og Overå, *Kommuneloven med kommentarer*, 5. utg., Oslo 2011: § 10a

Kommunestyrekomiteer. Fylkestingkomiteer (s. 97-104), note 5 til § 17 (s. 140), § 38 Flertallsvalg, Ansettelse, og § 38a Avtalevalg (s. 321-323).

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002, Kap. VIII

Overå og Bernt, *Kommuneloven med kommentarer*, 5. utg., Oslo 2011, Note 18 til § 48 (s. 420)

Lovkommentar til plandelen av ny plan- og bygningslova.

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/veiledninger/2009/ny-versjon-lovkommentar-til-plandelen-i-.html?id=554282>:

Arealkategorier i kommuneplan og reguleringsplan, s. 90-98 og 125-127

Føresegner i kommuneplan og reguleringsplan, s. 103-110 og 129-133

Rettsverknad av kommuneplan og reguleringsplan, s. 86-88 og 122-125

Planprosess - kommuneplan og reguleringsplan, s. 110-113 og 133-137

Innsigelse - kommuneplan og reguleringsplan, s. 114 og 138

Dispensasjon - s. 152-157

Klage - s. 15-17

Daniel Rogstad: "Om utbyggingsavtaler - noen merknader til ikrafttredelsen av nytt kapittel XI-A i plan- og bygningsloven", i Øyvind Ravna (red), *Areal og eiendomsrett*, Oslo 2007.

Forutsatt bakgrunnskunnskap: Hans Christian Bugge, *Lærebok i miljøforvaltningsrett*, 2. utg., Oslo 2009: s. 110-160, Arealplanlegging etter plan- og bygningsloven (Boken er pensum i både tingsrett og forvaltningsrett II.)

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002, Kap. IX

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002, Kap. XI

Ot.prp. nr. 87, 2004-2005 Om lov om råd eller anna representasjonsordning i kommunar og fylkeskommunar for menneske med nedsett funksjonsevne m.m., kap. 5-11.

Ot.prp. nr. 70, 2006-2007 Om lov om endringer i sosialtjenesten og i enkelte andre lover Avsnitt 1.2, kap. 2-4, kap. 7. 11 s.

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002, Kap. XII

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002, Kap. XIII

Overå og Bernt, *Kommuneloven med kommentarer*, 5. utg., Oslo 2011:

 Note 3 til § 23 (s. 189)

Kommentarer til §§ 49 og 49a (s. 423-425).

Kapittel 10A Statlig tilsyn med kommunen eller fylkeskommunen (s. 496-502).

Kapittel 12 Internt tilsyn og kontroll. Revisjon (s. 527-544).

Kapittel 12A Aksjeselskaper der kommuner eller fylkeskommuner eier minst to tredeler av selskapet. Representasjon av begge kjønn i styret. (s. 545-546)

Sak 41-13	Eksamenstid for JUS134 Rettshistorie og komparativ rett ved kombinasjon med JUS243 Allmenn formuerett. Notat fra administrasjonen.
Vedtaksforslag	
Sak 42-13	JUS242 Rettargang. Emnebeskrivelse. Forslag til nye læringsmål , fra kursansvarlige Ørnulf Øyen og Magne Strandberg.
Vedtaksforslag	Nye læringsmål vedtas som foreslått for JUS242 Rettargang.
Sak 43-13	JUS124 Tingsrett: Emnebeskrivelse – litteratur. Forslag fra emneansvarlig Ingunn Myklebust.
Vedtaksforslag	Hovedlitteraturen i JUS124 Tingsrett endres som foreslått,
Sak 44-13	JUS241 Strafferett Emnebeskrivelse Forslag fra Erling Johannes Husabø
Vedtaksforslag	Endringer i emnebeskrivelse for JUS241 Strafferett vedtas som foreslått.

Eventuelt

Knut Martin Tande
Leder

Johanne Spjelkavik
Sekretær

Til Det juridiske fakultet v/ SU

Fra Jørgen Aall kursansvarlig JUS 135

JUS 135 Rettsstat og menneskerettigheter – KURSRAPPORT 2013

Faglærernes vurdering av praktisk gjennomføring

a) Strukturen på kursopplegget

Strukturen bygger på samme modell som flere tidligere år. Hovedinntrykket er at strukturen fungerer bra.

b) Forelesningene

Forelesningene ble gjennomført av Jørgen Aall, Bjørnar Borvik og Sverre Erik Jebens. Tilbakemeldingene fra studentene er i hovedsak gode. Nytt av året var videopptak av forelesningene, som i etter tid ble lagt ut på «Mi side». Tiltaket har blitt godt mottatt blant studentene.

c) Oppgaver

Oppgavesettet er i hovedsak en videreføring av tidligere års oppgaver. Det er likevel en reduksjon fra seks til fem oppgaver. De fungerer bra. Oppgave fem oppleves likevel av mange som noe for omfattende.

Kursansvarlig gjennomgikk obligatorisk kursoppgave kort tid etter innlevering. Dette er ikke en del av kursopplegget per i dag, og bør klareres med tanke på om det er ønskelig og evt. godskriving.

d) Skrivning og kommentering

Ordgrensen er en utfordring på noen av oppgavene. Studentkommenteringen synes å fungere fint. Til lærerkommentering ble brukt både interne og eksterne, og det synes å ha fungert godt. Både studenter og lærere har til tider opplevd tekniske problemer ved bruk av KARK.

e) Gjennomføring av gruppesamling

Storgruppene ble dette året erstattet med plenumsgjennomgang i auditorium. Tilbakemeldingene på opplegget var i hovedsak gode. Studentene etterlyste likevel muligheten for mer direkte kontakt med lærerne. Ved en videreføring av storgrupper i plenum bør man vurdere måter å supplere opplegget på, som kan bidra til mer direkte dialog og diskusjon mellom lærer og student.

f) Eksamen

Ingen spesielle merknader.

g) Studieadministrativ service

Har fungert meget godt.

h) Strykprosent og frafall

7 studenter fikk stryk

i) Karakterfordeling

A	56	18,1 %
B	80	25,9 %
C	104	33,7 %
D	49	15,9 %
E	13	4,2 %

Til sammen 309

j) Studieinformasjon og dokumentasjon

Ingen spesielle merknader.

k) Tilgang til relevant litteratur

Det er ikke meldt om problemer med å få tak i relevant litteratur.

2) Faglærers vurdering av undervisningslokalene

Auditorium 1 har som kjent til tider problemer med mikrofoner/lyd. Fungerer ellers bra.

3) Faglærers kommentar til studentevaluering

Studentevaluering skjedde som vanlig ved referansegruppe. En del synspunkter kom fram, og er søkt hensyntatt ved utarbeiding av kursrapporten.

Et problem etter innføring av virtuelle arbeidsgrupper, er dårlig oppmøte og dermed svak representativitet.

4) Faglærers samlede vurdering

Hovedinntrykket er at studentene legger ned stor arbeidsinnsats og har godt læringsutbytte og at kurset ikke har behov for mer omfattende endringer. Se ellers de enkelte kommentarene i rapporten.

Jørgen Aall

[Tilbake til sakslisten](#)

JUS242 Rettergang Kursrapport**Kursrapport for JUS 242 Rettergang – studieåret 2012/2013**

Førsteamanuensene Magne Strandberg og Ørnulf Øyen overtok kursansvaret i faget Rettergang fra den 1. januar 2013. Endringen skyldes at professor Henry J. Mæland har undervisningsfri vårsemesteret 2013 (og studieåret 2013/2014).

Undervisningen i sivilprosess og straffeprosess ble gjennomført høsten 2012. Opplegget var det samme som tidligere år, både når det gjelder omfanget av forelesninger og seminarer, hvilke emner det ble forelest i og de oppgavesett som ble benyttet på seminarene. Hovedstrukturen i undervisningsopplegget vil beholdes neste studieår. Vi mener hovedstrukturen i undervisningen fungerer godt. Tilbakemeldingene fra studentene på spørreundersøkelsen viser også at det klare flertallet er godt fornøyd med hovedstrukturen i undervisningsopplegget.

Det vil imidlertid bli gjort visse endringer i undervisningen før neste studieår

- Fakultetsstyret har vedtatt at fagene Rettergang og Strafferett ikke lenger skal gå parallelt (sak 07/13), noe som medfører at faget Rettergang neste studieår først vil starte opp i midten av november. Undervisningen i sivilprosess vil foregå frem til julepausen, mens undervisningen i straffeprosess vil foregå i januar og i begynnelsen av februar. Kursoppgaven vil gis i slutten av januar, mellom forelesningene og seminarene i straffeprosess.
- Forelesningene i sivilprosess kan bli økt noe i omfang, jf. sak 16/13 i SU.
- Det gjøres visse endringer i seminarundervisningen. Både oppgavesettet i sivilprosess og straffeprosess skal gjennomgås og forbedres noe. Det innføres også et 4 timers seminar som både tar for seg sivilprosess og straffeprosess, jf. sak 16/13 i SU. To av timene tas fra seminarene i straffeprosess, som neste studieår vil være på 12 timer.
- Vi vil vurdere om læringskrav/-mål og pensumangivelsen bør utvides noe. Fakultetsstyret har vedtatt at den veiledende normen for sider pr. studiepoeng på 4. studieår økes fra 30 til 35-40 sider (sak 07/13). Vi vil eventuelt fremme en egen sak for SU om dette.

Forelesningene i sivilprosess ble studieåret 2012/2013 holdt av interne krefter, mens forelesningene i straffeprosess ble holdt av høyesterettsdommer Magnus Matningsdal. Ordningen fungerte godt, har fungert godt gjennom flere år og vil videreføres neste studieår. Innslaget av esterne seminarledere har vært betydelig inneværende studieår. I sivilprosess var to av fire seminarledere eksterne, men det i straffeprosess kun var én intern seminarleder. Målet er at flest mulige av seminarene ledes av interne krefter. Neste studieår ser det ut som om samtlige fire seminarledere i sivilprosess vil være interne, mens tre av fire seminarledere i straffeprosess vil være interne. De nye seminarene i sivilprosess/straffeprosess vil ledes av de to kursansvarlige.

Til sammen 361 personer møtte til eksamen. Eksamen ble avviklet uten problemer. Oppgaven tok opp sentrale problemstillinger og skilte godt, men var kanskje noe omfattende. Av de ti sensorene var én intern (Magne Strandberg). Nivåkontrollen ble foretatt av en av de kursansvarlige (Ørnulf Øyen). Kontrollen viste at sensorene i det vesentlige hadde en jevn bedømmelse av hvilket nivå som kreves for å oppnå de ulike karakterene.

Eksamensstatistikken viser følgende karakterfordeling: A 8,0 %, B 18,0 %, C 31,9 %, D 24,9 %, E 11,1 % og F 6,1 %. Fordelingen av kandidater på karakterene A til E ligger innenfor det akseptable. Et

hovedmål må være å løfte nivået noe, slik at særlig fordelingen mellom B og D blir noe mer lik. Antallet stryk ligger innenfor det akseptable.

Når det gjelder eksamenstiden, behandlet Fakultetsstyret for kort tid tilbake et forslag om å øke eksamenstiden i fagene Strafferett, Rettergang og Formuerett fra 4 til 6 timer (sak 07/13). Forslaget ble ikke vedtatt, noe vi tar til etterretning. Etter vår vurdering bør eksamenstiden i Rettergang være 6 timer, dels fordi faget er omfattende (20 studiepoeng), og dels fordi det favner to relativt ulike disipliner.

Både samarbeidet mellom de to kursansvarlige, og mellom de kursansvarlige og den administrativt ansvarlige, fungerer godt.

Sett i lys av at opplegget for neste studieår uansett skal endres noe, at strukturen i fagene Strafferett og Rettergang har vært behandlet flere ganger i SU og i Fakultetsstyret de siste månedene og at det er sendt ut en spørreundersøkelse til studentene, har vi ikke funnet behov for å innkalle til et avsluttende referansegruppemøte for kurset.

Bergen, 8. mai 2013

Ørnulf Øyen
Førsteamanuensis

Magne Strandberg
Førsteamanuensis

[Tilbake til saklisten](#)

Fusk ved eksamen.

Bakgrunn

Det siste året har Studentutvalget opplevd en stadig større fokus blant studenter på spørsmål knyttet til fusk ved eksamen. Med dette ønsker vi å reise en debatt omkring enkelte deler av dagens ordning, da vi mener at denne ikke fungerer optimalt. Vi mener det er ønskelig å nedsette en komite som kan arbeide videre med problemstillingene. Det viktig å presisere hvilke tilfeller vi tenker på.

Vi ønsker å se på situasjoner som skjer på eksamensdagen og i eksamenslokalet i tidsrommet fra studenten slippes inn i eksamenslokalet og til bokkontrollen er gjennomført. Flere av sakene som det siste året er sendt den sentrale klagenemden, knytter seg til denne delen av kontrollen. Det gjelder gjenstander som på en eller annen måte er lagt igjen på pulten før studenten forlater eksamenslokalet for bokkontroll, og som ikke er i samsvar med reglementet.

Disse sakene krever mye penger og ressurser for fakultetet. De berørte studentene opplever naturligvis også situasjonen som svært belastende. Vi mener derfor at det er i felles interesser at saken utredes nærmere. Vi mener at det særlig er to forhold som bør ses på. Det er dagens eksamensforskrift og gjennomføringen av bokkontrollen. Vi begynner først med bokkontrollen.

Generelt om bokkontroll.

Ved skriftlig eksamener gjennomføres bokkontroll ved at eksamenskandidatene 40 minutter før eksamen legger fra seg lovlige hjelpemidler de skal benyttes ved eksamen.

Studentutvalget ønsker å stille spørsmål til om denne ordningen bør endres. Det positive med dagens ordning er at den krever lite penger og ressurser. Vi stiller likevel spørsmål om dagens ordning er betryggende nok.

Det kan blant annet pekes på tilbakemeldinger fra studentrepresentanter i eksamenslokalet. Disse kan fortelle at det er ulik praksis med tanke på grundigheten av bokkontrollen. Tid og ressurser gjør at det kanskje ikke er mulig å endre på dette. Derimot kan man se nærmere på praksisen hos de to andre Universitetene som tilbyr masterstudium i rettsvitenskap.

Bokkontroll i Tromsø.

I Tromsø tilbys en ordning som har likestrekk med tidligere praksis i Bergen. Studentene leverer inn lovlige hjelpemidler to dager før eksamen. Hjelpemidler legges i egen pose som utleveres på eksamensdagen dersom den godkjennes av kontrollen.

Denne ordningen kan være vanskeligere å gjennomføre i Bergen ettersom det her er flere studenter som går opp til eksamen. Denne type bokkontroll krever også mer ressurser, noe som kan ha vært årsaker til den ble avskaffet i Bergen. Studentene opplever ofte et visst stress på eksamensdagen, og det forekommer at noe i farten uforskyldt legges fra seg "ulovlige" gjenstander. Faren for dette er ikke til stede i samme grad i Tromsø ettersom de ikke er plaget av det samme eksamensstresset når de legger fra seg sine hjelpemidler.

Sanksjonene i Tromsø er også annerledes. Bøker og annet som ikke går gjennom bokkontrollen blir ikke ansett som fuskesaker. Grunnen til dette er at man ikke anser eksamenstiden for påbegynt ved innlevering av hjelpemidler. Dersom bøker ikke går gjennom kontrollen får eksamenskandidatene utlevert et blankt eksemplar.

Det kan også skytes inn at Juridisk Studentutvalg i Tromsø regner med at i løpet av de siste fem år har vært to tilfeller hvor studenter er tatt for "grov uaktsomhet", og syv stykker på hele UiT. Sanksjonen her er utestengning fra studiet et semester, mens man ved "forsett" utestenges for ett studieår. Selv om det er færre studenter i Tromsø, synes vi at opplysningene om den store forskjellen i antall reaksjoner er et tankekor.

Bokkontroll i Oslo

Bokkontrollen i Oslo er mer lik den en finner i Bergen. Studentene møter 90 minutter før eksamen begynner for å legge fra seg lovlige hjelpemidler. Deretter kommer man tilbake til eksamenslokalet 30 minutter før eksamen starter. Da er det hengt opp lister over inndratte hjelpemidler. Det vil være mulig å klage på at hjelpemidlet er inndratt, noe som i praksis skjer ofte. I så tilfelle gjøres det en annenhånds vurdering av infosenteret. Juridisk Studentutvalg i Oslo har inntrykk av at denne vurderingen er mer liberal, ettersom bokkontrollørene tar inn det meste som det kan reises tvil om.

En klar ulempe med bokkontrollen i Oslo er at kandidatene i tidsrommet hvor klagen blir behandlet av infosenteret kan ende opp med å bli sittende uten et lovlig hjelpemiddel.

Det kan også være nyttig å se nærmere på antallet personer som blir tatt for fusk per år. Juridisk Studentutvalg i Oslo har undersøkt dette for oss. De kan opplyse at antallet studenter som hvert år blir tatt for juks ser ut til å være fra fire til seks personer som blir tatt inn til møte med administrasjonen. Studentene kan her tale sin sak før det vurderes om fakultetet skal sende dem videre til klagenemden med innstilling om suspensjon eller annullert eksamen. Studentutvalget i Oslo regner med at det er en til to som sendes videre per semester.

Steenstrup og Stordrange

Juridisk Studentutvalg i Bergen har også vært i kontakt med Steenstrup og Stordrange. Advokatfirmaet representerer en rekke av de studentene som det reises fuskesak mot. De ba om innsyn i alle saker med hjemmel i Offentlighetsloven, men ble nektet grunnet det store omfanget av saker, og ettersom de fleste ble henlagt. Samtidig fikk de innsyn i en del av sakene. Advokatfirmaet mener at denne gjennomgangen gir grunnlag for å hevde at det kan være en vis grad av vilkårlighet i hvilke saker som sendes videre til den sentrale klagenemden.

Den gjennomgangen som vi her viser til, mener vi gir grunnlag for at dagens bokkontroll må utredes nærmere.

Eksamensforskrift.

Vi tenker her på forskrift om eksamen, opptak, studier, eksamen og grader ved Universitet i Bergen, særlig § 17. Den lyder som følger,

"Når en eksamen begynner
En eksamen anses påbegynt

a) ved skoleeksamen: Straks eksamensoppgaven er utlevert. Dersom det er bestemt for vedkommende eksamen at det skal være forhåndskontroll av tillatte hjelpemidler, jf. § 21, punkt f), anses eksamen påbegynt idet kontrollen begynner.”

Det betenkelige i denne forbindelse er at studenter i dag kan sitte på gangen og lese litteratur, notater og snakke med medstudenter mens bokkontrollen gjennomføres. Likevel anses disse handlingene som en del av eksamen. Dette virker ulogisk.

Vi ser det praktiske problemet. Det finnes ikke nok eksamensvakter som kan etterprøve hva studentene gjør i dette tidsrommet. Vi ønsker heller ikke et strengt regime som etterprøver reglene slik de er utformet.

Vi mener at arbeidsgruppen må se nærmere på eksamensforskriften, og om det må sendes innspill til Universitetsstyre om endring av denne. Det er også denne bestemmelsen det vises til når det opprettes fuskesaker omkring hjelpemidler som inndras ved bokkontrollen.

Utformingen av arbeidsgruppen

Studentutvalget har to innspill til utformingen av arbeidsgruppen. Vi synes det er ønskelig at det er to studentrepresentanter i denne. Vi kunne tenke oss å utpeke en person, samt at en av studentene i Universitetsstyret oppnevnes. Det er også ønskelig at det oppnevnes en faglig ansatt med særlig kompetanse innenfor fagfeltet forvaltningsrett. For øvrig har vi ikke andre innspill til sammensetningen av arbeidsgruppen.

Med vennlig hilsen
For Juridisk Studentutvalg
Erling Kristoffer Ravnanger

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 39/13 – 4

Utarbeidelse av sensorveiledninger til kontinuasjoneksamener.

Studentutvalget mener at SU bør ta stilling til om det fra og med sommeren 2014 skal utarbeides sensorveiledninger ved kontinuasjoneksamener.

Det er kort tid frem til årets kontinuasjoneksamener. Studentutvalget er derfor av den oppfatning av at en eventuell ny praksis med sensorveiledninger ved kontinuasjoneksamener ikke bør gjennomføres før sommeren 2014. I så tilfelle vil fagmiljøene ha god tid til å innarbeide nye rutiner for utarbeidelse av fremtidige eksamensoppgaver.

Dagens praksis.

I dag utarbeides det stort sett ikke sensorveiledning ved kontinuasjoneksamener. Det er flere grunner til dette. Vi vil i det følgende redegjøre for de argumentene som oftest påpekes når spørsmålet reises, og vi prøver å nyansere disse opp mot de argumentene som vi mener også må tas med i denne vurderingen

Hovedgrunnen for at det utarbeides sensorveiledningene er at det skal være likhet mellom ulike sensorer. Dette må ses i sammenheng med hvordan sensuren foregår gjennom en sensor og nivåkontroll ved kursansvarlig.

En annen grunn til at det ikke utarbeides sensorveiledninger ved kontinuasjoneksamener er det praktiske. Det har historisk ikke vært så alt for mange studenter som har gått opp til disse eksamenene.

Det kan videre pekes på at de studentene som i dag tar eksamen som gjentak, har de samme mulighetene til muntlig begrunnelse som ved ordinær eksamen. Vi mener at denne begrunnelsen ikke er tilstrekkelig nok, og det er flere grunner til dette.

En åpenbar grunn fra et studentstandpunkt er at sensorveiledningen styrker følelsen av rettssikkerhet. Når det nedlegges flere hundre timer med arbeid før eksamen, er det forståelig at studentene ønsker en god begrunnelse for det resultatet man får. Det vil også gjøre det enklere å godta resultatet man får.

I dag er det også flere fag hvor det er prosentvis er relativt mange studenter som tar gjentak. Et eksempel er NIRI, hvor det under årets eksamen var 16 % av studentene som enten strøk eller trakk seg under eksamen. Dette utgjør 56 studenter.

NIRI er ikke et enkeltstående eksempel. For eksempel var det tilsvarende tallet 11 % ved Forvaltningsrett 2 eksamen i fjor, noe som utgjorde 42 studenter. Et tredje eksempel er Tingsrett fra i høst hvor sensuren viser at det er 9 % eller 34 studenter som skal opp til kontinuasjoneksamen. Det tas forbehold om at disse talene kan avvike noe ut fra klage på karakter. Likevel er det tale om ganske mange studenter.

Et annet moment som påberopes er at det koster penger og ressurser å utarbeide sensorveiledninger, noe som selvfølgelig må være et moment i vurderingen. Vi mener samtidig at sensorveiledningen som eventuelt utarbeides ved kontinuasjoneksamener ikke behøver å være like omfattende som ved ordinær eksamen. Dette har sammenheng med at felles sensur mellom flere kommisjoner ikke gjør seg like sterkt gjeldene. En kortere sensorveiledning kan være til stor nytte for studentene som er oppe til kontinuasjoneksamen.

Videre kan det pekes på at SU tidligere i år vedtok at det skal utarbeides momentlister til alle ordinære eksamener, og disse skal brukes til hjelp ved eksamensmøtene. Det kan argumenteres med at dersom man allerede har utarbeidet en momentliste, er man allerede godt på vei til å lage en kortere sensorveiledning. For en kortere overgangsperiode er Studentutvalget innforstått med at det kan være kortere og mer stikkordspregede sensorveiledninger som utarbeides. Uansett vil dette være bedre enn at studentene ikke har mer enn en begrunnelsen fra sensor.

Vi mener at sensorveiledninger også kan være til hjelp ved selve sensuren, da skriftlighet kan være et moment som sikrer at man tenker nærmere gjennom hva som kan kreves av kandidatene. Vi mener at dette momentet også gjør seg gjeldene selv om det er den samme personen som har utarbeidet oppgaveteksten som også skal foreta sensuren.

Et annet moment som Studentutvalget tidligere har møtt med når vi tar opp denne saken, er at de oppgavene som brukes ved kontinuasjonseksamener kan gjenbrukes ved seinere anledninger. Studentutvalget mener at det ikke er så alt for store endringer i oppgaveteksten som skal til for at problemstillingen og løsningen blir en annen i den omarbeide varianten. Kjennskap til den gamle sensorveiledningen behøver derfor ikke gi kandidatene noen særfordeler ved denne formen for gjentak.

I tillegg mener vi at tilfanget av for eksempel lagmannsrettdommer, juridisk litteratur og doktoravhandlinger, gjør at utgangspunktet for å lage nye oppgavetekster er stor.

Universitetet i Oslo og Tromsø.

Studentutvalget mener at det til slutt også kan være nyttig å ta et sideblikk til praksisene ved Universitetene i Tromsø og Oslo.

Vi har fått tilbakemeldinger fra Juridisk Studentutvalg i Tromsø om at det der utarbeides sensorveiledninger også i forbindelse med kontinuasjonseksamener. Som alltid når man sammenligner med Tromsø, må man ta høyde for at det er færre studenter ved dette fakultet. Det har likevel ikke så mye å si i denne sammenhengen, da man skulle tro at det var mindre grunnlag for å utarbeide sensorveiledninger når det var færre studenter.

I Oslo er det en annen ordning enn i Bergen, ettersom det er to inntak i året, og den samme eksamen holdes to ganger i året. Disse to fakultetene kan derfor ikke ses direkte i sammenheng. I praksis vil det likevel være slik at studenter ved UiO har tilgang til sensorveiledninger ved et eventuelt gjentak.

Med vennlig hilsen
For Juridisk Studentutvalg
Erling Kr. Ravnanger

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 39/13 – 5**Karaktersetting og normalfordeling – etter fakultetsstyremøtet 7. mai**

Studieutvalget vedtok i sitt møte den 23. april 2013 forslag til endring i retningslinjer for karakterfastsettelse.

Forslaget ble fremmet for fakultetsstyret den 7. mai. Fakultetsstyret fattet slikt vedtak i sak 32/13:

«Etter diskusjoner av saken forelå to alternative forslag:

Et forslag om å utsette saken til høsten i påvente av en utredning ledet av ny visedekan for undervisning falt med bare 1 stemme.

Et forslag om å utsette saken til junimøtet ble vedtatt mot 1 stemme.

Styret presiserer at en hver endring av karakterreglementet skal foretas av styret.»

Diskusjonen i styret avdekket et ønske om at det blir bragt klarhet i hva det vil innebære for nivåkontroll (og underforstått for sensur) om vi «avskaffer» målsetningen om normalfordeling. En av styrerepresentantene kom opp med forslag om at målsetningen om normalfordeling bør knyttes til oppgaver og sensorveiledninger i stedet for til sensur og karakterer.

En kombinasjon av disse to innspillene, ledet til at administrasjonen sendte en e-post til alle kursansvarlige (obligatoriske emner) den 16. mai med svarfrist den 3. juni:

Emne: Fakultetsstyrets vedtak om karakterer og normalfordeling - spørsmål til kursansvarlige

I sitt møte den 7. mai behandlet fakultetsstyret en sak om karaktersetting og normalfordeling. Saksnotatet kan leses her http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/styremote_7._mai_til_netttet.pdf som sak 32/13 (dobbelklikk på første siden og velg "Open file" oppe til høyre). Her <http://www.uib.no/jur/22021/m%c3%b8teinnkallinger-og-protokoller-2013> er alle styresakene. De bestemte å behandle saken igjen i juni (protokollen er rett nok ikke godkjent enda, men for å rekke forberedelse til møtet 11. juni, får vi foregripe litt, og evt. gå tilbake hvis det blir endringer).

For å ha bedre grunnlag for å behandle saken i juni, er det av interesse å høre med dere som er kursansvarlige og som står for nivåkontrollen:

- Hva vil det innebære for nivåkontrollen og karaktersettingen hvis vi fjerner målsetningen om normalfordeling fra retningslinjene for karakterfastsettelse?
- Hvordan vil bildet endres hvis vi i stedet setter inn i Instruks for oppgavegjeving og sensur en målsetning om normalfordeling over tid (for eksempel fem år)? Det vil innebære at det evt. dynamiske elementet vil være oppgavene og sensorveiledningen, ikke karakterskalaen selv.

Hvis dere kan gi meg etpar ord om dette i løpet av uke 21 (senest mandag 3. juni kl 08:00) er det fint.

Joh

I skrivende stund (21. mai) er det kommet to tilbakemeldinger; begge stiller seg positivt til en slik endring.

Fordi SU ikke vil kunne behandle et ferdig forslag til styret (styremøtet er den 11. juni og neste SU-møte er den 18. juni), er det ønskelig at SU uttaler seg prinsipielt til en slik ordning. Den skisserte endringen vil innebære at Instruks om oppgavegjeving og sensur vil måtte omarbeides på en sån måte at det går fram der at kravene som stilles til studentene – i utforming og sensur av oppgaver – faktisk måler egenskaper/ferdigheter hos studentene som vi antar er normalfordelt.

For dette formålet kan vi tenke oss at den bestemmelsen som i fjor ble forsøkt satt inn i retningslinjer for karakterfastsettelse legges til grunn (evt. omformuleres sån at den passer i den nye sammenhengen):

- Kunnskaper om og oversikt over oppgavens tema og relevant bakgrunnsstoff;
- Evne til å finne frem til og formulere rettslige problemstillinger, herunder skille mellom ulike problemer, prinsipale og subsidiære spørsmål, samt evne til å sette spørsmålene inn i sin rette sammenheng;
- Evne til å drøfte spørsmål på en faglig forsvarlig og skjønnsom måte, og utnytte det foreliggende rettsstoff og faktum i samsvar med fagets metodiske prinsipper. Til dette hører også blikk for hva som er vesentlig i forhold til det som er uvesentlig eller irrelevant, til å skille mellom det sikre og det tvilsomme, samt til å dimensjonere stoffvalg og proporsjoner i besvarelsen fornuftig;
- Blikk for rettspolitiske dimensjoner innenfor oppgavens tema, dog uten å tape av syne grensen mellom vurderingers betydning de lege lata og de lege ferenda;
- Selvstendighet ved evne til å resonnerer kritisk og uavhengig i forhold til foreliggende læremidler og undervisning;
- Språkbeherskelse, fremstillingsevne, presisjonsnivå og systematisk ryddighet ved skriftlig og muntlig redegjørelse for fagjuridiske emner.

I tillegg må vi ha konkret anvisning på at dersom det viser seg at et emne *over tid* oppnår en karakterfordeling som skiller seg markant fra normalfordelingen, skal emnets læringsmål og sammenhengen til undervisning og eksamensoppgaver gjøres til gjenstand for nærmere vurdering.

Har SU synspunkter på dette som bør tas med i styresaken til møtet den 11. juni?

Skal sensorveiledninger publiseres?

[E-post fra Jørn Ø Sunde 21. mai 2013]

Kan de ta opp til prinsipiell drøfting på neste møte i SU om alle sensorrettleiingar skal ligga ute på fakultetet si side. Det er to årsaka til at eg meiner dette er uheldig for mitt fag JUS134:

For det fyrste viser erfaring at studentane les og løyser eldre eksamensoppgåver som ein måte å førebu seg på eksamen. Dette til trass for at arbeids- og storgruppeoppgåvene i JUS134 jamt vert endra for at dei skal halda studentane heilt oppdatert med kva som vert tema på eksamen. Likevel tør ikkje studentane å stola på dette, og søker bakover til tidlegare års oppgåver i staden for å søkja framover mot det som vil verta årets oppgåve.

For det andre fordi sjølv om oppgåvene vert endra jamt over tid, vil tema ofte vera dei same. Det som gjerne skjer er at studentane les sensorrettleiingar som fasit på kva som skal skrivast om eit tema. Når dei så kjem på eksamen, og då særleg ein heimeeksamen som i mitt fag der dei har tid og høve til å gå tilbake og sjå kva som er skrive i tidlegare års sensorrettleiingar, skriv dei gjerne det som er sagt om eit tema i ei tidlegare års sensorrettleiing i staden for å resonnera sjølv. Det gjev alltid eit dårleg resultat, fordi sjølv om tema er det same er ikkje innfallsvinkelen det, og fordi sjølv om kunnskapen som er etterspurt skulle vera den same, så er det resonnementa som er spesifikt etterspurt som løftar den opp, og dei er ikkje dei same.

Summa summarum er sensorrettleiingar ei lokkemus både før og under eksamen i mitt fag som fører til feil ressursbruk, og dermed vil dårlegare resultat på eksamen. Difor ønskjer eg at sensorrettleiinga skal takast bort frå Internett når klagesensuren er over. No kan nokon ha lasta ned sensorrettleiinga og slik ha tilgang til den før og under heimeeksamen. Men i så fall har fakultetet sendt ut eit klart signal om deira manglande verdi, og eit slikt signal skal ein ikkje undervurdera verknaden av.

[...]

Jørn

Merknad fra administrasjonen

SU fikk seg forelagt spørsmålet om publisering av eksamensoppgaver og sensorveiledninger i 2009. I sitt møte den 3. februar 2009 uttalte SU i sak 50-08/09 – 1:

Eksamensoppgaver må være tilgjengelig for fakultetets studenter uten tidsbegrensning.

Oppgaver og sensorveiledninger legges i emnets fillager på MiSide.

Det overlates til studieadministrasjonen i samarbeid med arkiv å finne løsninger for tilfredsstillende varig/permanent arkivering av gamle eksamensoppgaver.

Saksnotatet så slik ut:

EKSAMENSOPPGAVER OG SENSORVEILEDNINGER PÅ WEB

Til SU, 15.01.2009
Fra administrasjonen/RAST

Ved overgangen til ny eksternweb må vi finne en ny løsning for lagring og tilgjengelighet av tidligere gitte eksamensoppgaver.

Ny eksternweb lanseres 5. februar, men den gamle siden vil være tilgjengelig fram til 3. april. Fordi den nye eksternwebløsningen fortsatt er i utvikling, og pr dags dato ikke gir oss de løsningene vi ønsker for denne typen publisering, er det mest hensiktsmessig å beholde de gamle sidene inntil videre. Men vi må begynne å forberede overgangen, og trenger å vurdere noen valg.

Arkiv

Websidene vi har i dag fungerer ikke bare som publisering, men også som elektronisk arkiv over tidligere eksamensoppgaver. Dette interne behovet må vi finne andre løsninger for. Vi må nå finne en løsning for elektronisk arkiv der alle tidligere gitte eksamensoppgaver og sensorveiledninger er tilgjengelige for alle fakultetets ansatte. Fra 2008 lagres eksamensoppgaver også i universitetets arkivsystem E-phorte.

Hvem andre enn ansatte trenger å finne dette?

Tidligere gitte eksamensoppgaver er i hyppig bruk blant studentene, og bør være lette å finne. Hvem andre som bruker dem har vi ikke oversikt over – kan det tenkes at eksterne lærere trenger dette? Andre aktører i utdanningssektoren, for eksempel lærere ved de andre universitetene, kan også tenkes å bruke dem – bør vi legge til rette for det?

Hvor mye må være tilgjengelig?

Jeg regner med at vi kan kutte ut publiseringen av eksamensoppgaver fra cand. jur.-ordningen. Men må vi publisere alle gitte eksamensoppgaver for alle eksamener i ny ordning? Vil studentenes behov være dekket med oppgaven fra året før, eller to tidligere år?

Hvor tilgjengelig?

Kan vi finne tilfredsstillende løsninger for publisering av oppgaver og sensorveiledninger på Mi side? Mi side begrenser tilgangen til studenter og ansatte ved Det juridiske fakultet, mens eksternweb er tilgjengelig for alle.

Siden vi ikke har privatister på de obligatoriske emnene, er det ikke noe behov hos eksterne studenter, og Mi side vil antakelig være en tilfredsstillende løsning for de obligatoriske kursene. Er det nok at eksamensoppgaver er tilgjengelige innenfor et kurs, eller må alle oppgaver være lett tilgjengelige for alle studenter?

På spesialemnene kommer en del studenter utenfra – studenter fra andre universiteter, andre fakulteter og tidligere studenter hos oss. Disse vil ha behov for å se tidligere gitte oppgaver også før de blir studenter hos oss og får en brukertilgang som åpner Mi Side, og for denne gruppen er eksternweb den beste løsningen.

Hvilke løsninger vil til syvende og sist lander på, beror også på hvordan eksternweb utvikler seg fram over – foreløpig er de tekniske løsningene for formidling av dokumenter langt fra så gode som vi er vant til. Men noen retningsanvisninger fra SU vil være nyttige for det videre arbeidet allerede nå.

I 2004 var spørsmålet om veiledning også oppe, og H F Marthinussen leverte en uttalelse til UEU:

Til UEU

Vedrørende utforming av sensorveiledninger

Det har i de senere år vært en tendens til at sensorveiledningene blir stadig knappere. Så vidt jeg har forstått har dette vært en bevisst politikk fra fakultetets side, og da særlig fra forrige prodekanus undervisnings side.

Bl.a. kan det siteres fra sensorveiledning til praktikum 3 avdeling høsten 2002:

”Eksamensformannen har i forbindelse med oppgavemøtet signalisert at sensorveiledningene de senere år har blitt uforholdsmessig omfattende. Videre at detaljgraden har medført at sensorkorpset har blitt for strengt bundet til den disposisjon som er valgt i veiledningen.”

Det er på det rene at en fare med omfattende og detaljerte sensorveiledninger, er nettopp at sensorkorpset blir for bundet til den disposisjon og de løsninger som er valgt i sensorveiledningen. Etter mitt skjønn er imidlertid faren for dette forholdsvis liten. Slik praksis har vært med sammensetning av kommisjoner og utvalg til sensorkorpset kan jeg vanskelig se for meg at andre løsninger og disposisjoner enn de som er valgt i en sensorveiledning i seg selv vil medføre trekk.

Det kan også synes som om denne praksis nå søkes videreført, ved at UEU i forrige møte vedtok at antall timer en skal godskrives for utarbeidelse av sensorveiledninger på ny ordning skal være kun tre.

Utviklingen, særlig hva gjelder praktiske oppgaver, er etter min mening uheldig. For det første mener jeg å kunne påvise uheldige utslag ved sensuren på kurset i tingsrett II nå i vår. Problemet er at en god del av sensorene er praktikere, og dessuten har begrenset tid til å sette seg grundig inn i stoffet. Kombinert med en svært knapp sensorveiledning (eller ”momentliste” som det ble kalt, kun 2 sider inkludert gjengivelse av læringskrav m.v.), førte dette til enkelte misforståelser og feiloppfatninger hos noen sensorer, i relasjon til noen av de spørsmål oppgaven reiste. Dette er etter mitt skjønn er langt verre problem, enn det som ovenfor er nevnt i tilknytning til lengre sensorveiledninger.

For det annet er det et vesentlig poeng at mange studenter benytter seg av sensorveiledningene i forbindelse med oppgavetrening. Selv oppfordrer jeg alltid de studentene jeg underviser til å gjøre flere praktiske oppgaver enn bare fakultetsoppgaver/obligatoriske innleveringsoppgaver. Slik jeg ser det, er dette en god måte å lære på, og studentene blir også langt bedre forberedt til praktiske eksamensoppgaver på denne måten. Forutsetningen er imidlertid at studentene får en viss mulighet til selv å etterprøve resonnementer og standpunkter, og her har sensorveiledningene en viktig funksjon. De gir som regel en forholdsvis god pekepinn på hva som er bra, og hva som ikke er så bra.

Jeg nøyer meg med å dele disse synspunktene med UEU, så får utvalget selv vurdere hvilke signaler som bør sendes ut vedrørende sensorveiledninger, og hvordan.

Med vennlig hilsen
Hans Fredrik Marthinussen
Sign.

Det later ikke til at notatet er behandlet av UEU – man behandlet en sak om sensurordningen, men har ikke vedtatt noe om veiledningene.

I 2002 ble det også utarbeidet et notat til UEU om sensorveiledninger. Det ser ikke ut til at det heller er behandlet som egen sak, men det inntas her som en del av historikken og sammenhengen:

NOTAT TIL UEU

22.05.02

Fra Randi Stoltz

En student har henvendt seg til fakultetet (webmaster) angående sensorveiledningen på nettet. Spørsmålet han stiller, er hvorfor vi ikke oppgir forfatterens navn - det virker unaturlig, da ytringene i veiledningene ofte holdes i en personlig jeg-form.

Studenten påpeker at forfatter oppgis ved fakultetet i Oslo. Det er korrekt, ser det ut til - men etter et raskt blick på Tromsø sine sider, ser det ut til at de har samme praksis som oss.

Såvidt jeg vet har det vært fast praksis hos oss å anonymisere veiledningene - også fra den tid de bare ble kopiert opp på papir. I forbindelse med avtaler om å skrive sensorveiledning opplyser vi om at veiledningene blir publisert på nettet, og at det skjer anonymt.

Skal vi fortsette med dette?

Som studenten ganske riktig påpeker, holdes mange av veiledningene i jeg-form, og det virker jo nokså pussig at de da avsluttes med sted og dato, uten noen underskrift. Selv om veiledningen godkjennes av fakultetet, er jo ikke dette noen oppgaveløsningsveiledning som vi stiller oss bak som pedagogisk hjelpemiddel. Det kunne kanskje svekke inntrykket av "fasit" noe dersom innholdet ble litt klarere personifisert. Dessuten er det i seg selv være uheldig å utelate navn - det går jo tydelig fram at her har vi tatt bort noe, og har vi egentlig noe å skjule?

Fra forfatterens synspunkt kan muligens anonymiteten være en fordel, fordi den personlige prestisjen vil bli større når publikum blir større enn den lille sensorgruppen veiledningen egentlig er beregnet på. Det var en reaksjon jeg i sin tid fikk fra en av sensorene i forbindelse med at vi bestemte oss for å legge veiledningen ut på nettet. Andre reaksjoner enn denne ene fikk jeg ikke, så det kan man kanskje tolke i retning av at de andre ser avslappet på dette.

Å publisere under fullt navn kan føre til at vi får mer omfattende veiledninger enn det som er ønskelig.

Dette er vel neppe noen stor sak, men siden den er ønsket i UEU, fremmes følgende forslag til vedtak:

"I forbindelse med publisering av sensorveiledninger på Internett tas forfatterens navn med. Vedtaket gjelder veiledninger fra og med høsten 2002."

Det ser ikke ut til at fakultetsstyret har behandlet dette spørsmålet.

[Attende til saklista](#)

Sak 40/13

Professor dr. jur. Jan Fridthjof Bernt
 Juridisk fakultet
 Postboks 7806
 N-5020 Bergen.

Telefon	55 58 95 80
Telefaks	55 58 95 71
Telefon hjemme	55 18 13 06
Mobil	957 43 100
E-post	jan.f.bernt@jur.uib.no

Det juridiske fakultet

Her

Bergen 26. april 2013

JUS253-2-B Kommunal – Oppdatering av pensumliste

I penumlisten for dette faget er oppført som fjerde post:

Ot.prp. nr. 45, 2001-2002 Om lov om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgloven), Endring i kommuneloven § 14 nr.1 bokstav b, Endring i kommuneloven § 14 nr.1 bokstav c (s. 288)

Her er sidehenvisningen feil, men denne posten kan utgå, i og med at den aktuelle lovendringen nå er omtalt i kommentarutgaven.

Litteraturlisten skal da se ut som følger ([endringene fremgår som korrekturrettinger](#)):

JUS253-2-B Kommunalrett II

Kommunal- og regionaldepartementet. Valghåndbok
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/krd/kampanjer/valg/For-valgmedarbeidere/Valghandboken-alt-om-valget.html?id=463405>

Bernt og Overå, *Kommuneloven med kommentarer*, 5. utg., Oslo 2011: § 7 Kommunestyrets og fylkestingets sammensetning og § 14 Valgbarhet. Plikt til å ta imot valg

~~*Rundskriv H-10-07 Valg av formannskap/fylkesutvalg, kommuneråd/fylkesråd, ordfører/fylkesordfører, varaordfører, faste utvalg m.m., med vedlegg*~~

~~*Ot.prp. nr. 45, 2001-2002* Om lov om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgloven), Endring i kommuneloven § 14 nr.1 bokstav b, Endring i kommuneloven § 14 nr.1 bokstav c (s. 288)~~

Bernt og Overå, *Kommuneloven med kommentarer*, 5. utg., Oslo 2011: § 10a Kommunestyrekomiteer. Fylkestingkomiteer (s. 97-104), note 5 til § 17 (s. 140), § 38 Flertallsvalg, Ansettelse, og § 38a Avtalevalg (s. 321-323).

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002, Kap. VIII

Overå og Bernt, *Kommuneloven med kommentarer*, 5. utg., Oslo 2011, Note 18 til § 48 (s. 420)

Lovkommentar til plandelen av ny plan- og bygningslova.

[http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/veiledninger/2009/ny-versjon-lovkommentar-til-plandelen-i-.html?id=554282:](http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/veiledninger/2009/ny-versjon-lovkommentar-til-plandelen-i-.html?id=554282)

Arealkategoriar i kommuneplan og reguleringsplan, s. 90-98 og 125-127

Føresegner i kommuneplan og reguleringsplan, s. 103-110 og 129-133

Rettsverknad av kommuneplan og reguleringsplan, s. 86-88 og 122-125

Planprosess - kommuneplan og reguleringsplan, s. 110-113 og 133-137

Innsigelse - kommuneplan og reguleringsplan, s. 114 og 138

Dispensasjon - s. 152-157

Klage - s. 15-17

Daniel Rogstad: "Om utbyggingsavtaler - noen merknader til ikrafttredelsen av nytt kapittel XI-A i plan- og bygningsloven", i Øyvind Ravna (red), *Areal og eiendomsrett*, Oslo 2007.

Forutsatt bakgrunnskunnskap: Hans Christian Bugge, *Lærebok i miljøforvaltningsrett*, 2. utg., Oslo 2009: s. 110-160, Arealplanlegging etter plan- og bygningsloven (Boken er pensum i både tingsrett og forvaltningsrett II.)

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002, Kap. IX

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002, Kap. XI

Ot.prp. nr. 87, 2004-2005 Om lov om råd eller anna representasjonsordning i kommunar og fylkeskommunar for menneske med nedsett funksjonsevne m.m., kap. 5-11.

Ot.prp. nr. 70, 2006-2007 Om lov om endringer i sosialtjenesten og i enkelte andre lover Avsnitt 1.2, kap. 2-4, kap. 7. 11 s.

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002, Kap. XII

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002, Kap. XIII

Overå og Bernt, *Kommuneloven med kommentarer*, 5. utg., Oslo 2011:

Note 3 til § 23 (s. 189)

Kommentarer til §§ 49 og 49a (s. 423-425).

Kapittel 10A Statlig tilsyn med kommunen eller fylkeskommunen (s. 496-502).

Kapittel 12 Internt tilsyn og kontroll. Revisjon (s. 527-544).

Kapittel 12A Aksjeselskaper der kommuner eller fylkeskommuner eier minst to tredeler av selskapet. Representasjon av begge kjønn i styret. (s. 545-546)

Vennlig hilsen

Jan Fridthjof Bernt

Kopi som e-post: Oddvar Overå, Harald Hove, Ingunn Myklebust, Roald Hopsnes

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 41/13**Eksamenstid for JUS134 Rettshistorie og komparativ rett ved kombinasjon med JUS243 Allmenn formuerett**

Saken har sitt utspring i at JUS134 Rettshistorie og komparativ rett fikk sin eksamenstid utvidet fra to til tre dager ved vedtak i SU 23. august 2012 (sak 53/12).

I dette vedtaket ble eksamen i JUS123 Forvaltningsrett II flyttet en dag, ettersom «Det er ikke ønskelig med flere kollisjoner enn det vi allerede har i eksamensmatrisen (JUS134 Rettshistorie og komparativ rett kolliderer med JUS243 Allmenn formuerett og med JUS112 Arve- og familierett), og vi kan derfor ikke uten videre starte hjemmeeksamen i JUS134 Rettshistorie og komparativ rett en dag tidligere. Vi kan heller ikke sette innlevering til en lørdag, ettersom vi må sikre oss at både administrative og IT-tekniske ressurser er tilgjengelig ved innleveringen.» ifølge saksnotatet.

JUS134 Rettshistorie og komparativ rett har etter dette tre dager i årets eksamen. Det innebærer (fortsatt) kollisjon med JUS112 Arve- og familierett og JUS243 Allmenn formuerett. JUS112 Arve- og familierett er neppe noe problem – det skal ligge noe ekstraordinært til grunn dersom noen skal ha eksamen i både JUS112 Arve- og familierett og JUS134 Rettshistorie og komparativ rett samme år. For JUS243 Allmenn formuerett er det imidlertid annerledes: Syv studenter er meldt til begge emnene uten å ha karakter i noen av dem.

Saken kom opp ved at en student i denne gruppen henvendte seg til fakultetet og spurte etter tilpasning av eksamenstiden – og gjorde gjeldende at slik tilpasning ble gitt i fjor. Det er ikke riktig at det ble gjort tilpasning i fjor.

Spørsmålet er om vi skal innvilge tilleggstid for hjemmeeksamen i JUS134 Rettshistorie og komparativ rett for de studentene som også tar eksamen i JUS243 Allmenn formuerett.

Et alternativ er å henvise kollisjonsstudentene til å ta kontinuasjonseksamen i ett av emnene (ved kontinuasjonseksamen er kollisjonsmodellen annerledes). Det vil imidlertid innebære at de enten bruker et eksamensforsøk ekstra på å ikke møte til eksamen i vår, eller at de får innvilget en ordning som innebærer at de ikke får registrert tellende forsøk til ordinær eksamen, selv om de er oppmeldt og ikke møter.

Et annet alternativ er å innvilge dem tilleggstid for hjemmeeksamen i JUS134 Rettshistorie og komparativ rett – JSU foreslår seks timer, se JSUs merknad under her. Et vilkår må i tilfelle være at de faktisk har møtt til eksamen i JUS243 Allmenn formuerett og sittet tiden ut.

Et tredje alternativ er å ikke innvilge noen tilpasning: eksamen i JUS243 Allmenn formuerett er på fire timer (4 ½ ved utvidet tid), med tillegg for reisetid. Innenfor en ramme på tre døgn (eksamenstiden for JUS134 Rettshistorie og komparativ rett) – der man ikke forutsettes å skrive døgnet rundt – kan det være mulig å legge til grunn at man innpasser disse timene uten særskilte tiltak.

Dersom tilpasning vedtas må vi også ta stilling til om den skal gjøres gjeldende for studenter som gjentar bestått eksamen i ett av de involverte emnene. Generelt har fakultetet holdt en meget streng praksis med hensyn til å legge til rette for gjentak av bestått eksamen. Hvis vi innvilger tilrettelegging av eksamenstiden også for dem som har bestått karakter i det ene emnet (eller begge), bryter vi med denne praksisen. Det er også et moment at det er vanskelig å finne disse studentene, de må letes fram manuelt.

JSUs merknad (e-post 6. mai): «Studentutvalget har diskutert saken, og vi mener at de berørte studentene bør få et tillegg på seks timer ved hjemmeeksamen i Rettshistorie og komparativ rett. Dette mener vi vil kompensere for transporttiden og eksamenstiden i forbindelse med eksamen i Alminnelig formuerett.

Vi mener at også de studentene som skal ta Rettshistorie og komparativ rett som gjentak, samtidig med eksamen i Alminnelig formuerett, også bør få et tillegg på seks timer. Vi ser ingen grunn til å forskjellsbehandle disse to studentgruppene. En forutsetning for at den ekstra tiden gjøres gjeldene for de to studentgruppene er at de avlegger eksamen i Alminnelig formuerett den 12. juni.»

[Tilbake til sakslisten.](#)

Til Studieutvalget

Forlag til endringer i læringsutbytte/resultat i faget Rettergang – Jus 242

Nedenfor foreslår vi enkelte endringer i «Læringsutbytte/resultat» i faget Jus 242 Rettergang. Endringene er etter vår vurdering av redaksjonell art, og foreslås for ytterligere å presisere hva som ligger i læringskravene. Endringene er markert med understrekning. Vedlagt følger utskrift av dagens «Læringsutbytte/resultat» til orientering.

Læringsutbytte/resultat

Etter at kurset er gjennomført skal studenten:

- kunne analysere, drøfte og ta standpunkt til prosessrettslige spørsmål.
- kunne redegjøre for sentrale og aktuelle problemstillinger innenfor prosessretten, prosessrettens plass i rettssystemet, prosessrettens kilder og innholdet i og rekkevidden av de prosessuelle hovedprinsippene for så vel sivile saker som straffesaker.

Det omfatter blant annet:

- retten til domstolsbehandling
- kravet om en forsvarlig saksbehandling og kontradiksjon
- prinsipper om rettens styring av sakens behandling
- prinsippene for rettens forhold til partenes prosesshandlinger, herunder disposisjons-, forhandlings- og anklageprinsippet
- prinsippene for bevisførsel, beviskrav og bevisbedømmelse, og prinsippene om muntlig, umiddelbar og offentlig behandling.

Med utgangspunkt i tvisteloven av 2005, skal studenten kunne anvende reglene om allmennprosess og småkravprosess i tingretten, med særlig vekt på

- vilkår for å reise sak, slik som kravene til søksmålgjenstand, søksmålsituasjon og tilknytning, partsevne og prosessdyktighet, forutgående forlikrådsbehandling
- reglene om saksforberedelse og hovedforhandling/avsluttende rettsmøte
- partenes rådighet over saken og de prosessuelle virkninger av at partenes rådighet eventuelt er begrenset
- reglene for valg av rettsspor (allmennprosess eller småkravprosess)
- reglene om bevisførselen og de enkelte bevismidler, i første rekke knyttet til vitne- og dokumentbevis
- innhold, form og virkning av rettslige avgjørelser
- reglene om rettskraft

Studenten skal dessuten kunne redegjøre for hovedtrekkene i reglene for vernetting, objektiv og subjektiv kumulasjon, reglene om prosessuell preklusjon og bevisavskjæring, fraværdom, rettsmekling, saksomkostninger og anke.

Endelig kan studenten forklare hovedtrekkene av de endringer av rettstilstanden som ikrafttreddelsen av tvisteloven medfører.

I straffeprosessen skal studenten kunne redegjøre for:

- hvilke saker som behandles etter straffeprosessloven

- reglene om partene i straffesaken og deres rettigheter og plikter, herunder oppbygging og kompetansespørsmål innen påtalemyndigheten
- reglene om bevisførselen under hovedforhandling, spesielt avhøring av vitner
- sondringen mellom skyld og straffespørsmålet samt forholdet mellom tiltalebeslutning og dom
- behandlingen av tilståelsessaker
- vilkårene for pågrepelse og varetektsfengsling

Bergen, 8. mai 2013

Magne Strandberg
Førstemanuensis

Ørnulf Øyen
Førstemanuensis

Gjeldende læringsmål for JUS242 Rettargang pr V13:

Læringsutbytte/resultat

Etter at kurset er gjennomført skal studenten:

- kunne analysere, drøfte og ta standpunkt til prosessrettslige spørsmål.
- kunne redegjøre for sentrale og aktuelle problemstillinger innenfor prosessretten, prosessrettens plass i rettssystemet, prosessrettens kilder og innholdet i og rekkevidden av de prosessuelle hovedprinsippene for så vel sivile saker som straffesaker.

Det omfatter blant annet:

- retten til domstolsbehandling
- kravet om en forsvarlig saksbehandling og kontradiksjon
- prinsipper om rettens styring av sakens behandling
- prinsippene for rettens forhold til partenes prosesshandlinger, herunder disposisjons-, forhandlings- og anklageprinsippet
- prinsippene for bevisførsel og bevisbedømmelse, og prinsippene om muntlig, umiddelbar og offentlig behandling.

Med utgangspunkt i tvisteloven av 2005, skal studenten kunne anvende reglene om allmennprosess og småkravsprosess i tingretten, med særlig vekt på

- vilkår for å reise sak, slik som kravene til søksmålgjenstand, søksmålssituasjon og tilknytning, partsevne og prosessdyktighet, forutgående forlikrådsbehandling, samt reglene om rettskraft som hinder for nye søksmål.
- reglene om saksforberedelse og hovedforhandling/avsluttende rettsmøte
- partenes rådighet over saken og de prosessuelle virkninger av at partenes rådighet eventuelt er begrenset
- reglene for valg av rettsspor (allmennprosess eller småkravsprosess)
- reglene om bevisførselen og de enkelte bevismidler, i første rekke knyttet til vitne- og dokumentbevis
- innhold, form og virkning av rettslige avgjørelser

Studenten skal dessuten kunne redegjøre for hovedtrekkene i reglene for verneting, objektiv og subjektiv kumulasjon, reglene om prosessuell preklusjon og bevisavskjæring, fraværdom, rettsmekling, saksomkostninger og anke.

Endelig kan studenten forklare hovedtrekkene av de endringer av rettstilstanden som ikrafttreddelsen av tvisteloven medfører.

I straffeprosessen skal studenten kunne redegjøre for:

- hvilke saker som behandles etter straffeprosessloven
- reglene om partene i straffesaken og deres rettigheter og plikter, herunder oppbygging og kompetansespørsmål innen påtalemyndigheten
- reglene om bevisførselen under hovedforhandling, spesielt avhøring av vitner
- sondringen mellom skyld og straffespørsmålet samt forholdet mellom tiltalebeslutning og dom
- behandlingen av tilståelsessaker
- vilkårene for varetektsfengsling

JUS124 Tingsrett: Emnebeskrivelse – litteratur

E-post fra emneansvarlig Ingunn Myklebust (21. mai 2013)

Til SU

Som varsla i m.a. kursrapport for Tingsrett 2012, har Falkanger kome med ei ny bok i tingsrett, (Tingsrett, 7.utg. 2013), og det blir dermed nokre endringar i pensum for JUS 124.

Det siste åra har vi nytta som kjernelitteratur Falkanger, Fast eigedoms rettsforhold (2005 /2011), saman med delar av Baldersheim, Reglar om fast eigedom (2010).

Etter mi klare oppfatning vil det vere ein fordel for studentane om å få ei samla og meir utfyllande framstilling av sentrale emne som m.a. offentleg styring med fast eigedom, registrering av eigedom, eigedomen si fysiske utstrekting, servituttar, hevd, grannerett, sameige og allemannsrett.

I den nye boka til Falkanger, Tingsrett, er internasjonale kjelder også med, og då særleg EMK og tilleggsprotokollen om privat eigedomsrett. Eit studie av dette kan gi ei nyttig opptakt til dei seinare faga i t.d. JUS 135.

- Falkanger, Tingsrett, vert dermed føreslått som ny kjernelitteratur og erstattar Falkanger, Fast eigedomsrettsforhold og Baldersheim, Reglar om fast eigedom. Baldersheim går inn som tilleggslitteratur.

- Læreboka til Bugge, Lærebok i miljøforvaltningsrett, skal framleis vere kjernelitteratur. Det er gjort nokre endringar av kva for tema som er pensum i Bugge i høve til kva for tema som er pensum i Falkanger, Tingsrett. Det er også teke høgd for at delar av læreboka til Bugge dels er pensum i JUS 123, Forvaltningsrett II. (I JUS 123 er heile boka til Bugge pensum med unntak av kap. 2,5, 7 og 10.)

Tilleggslitteraturen er elles som i fjord.

Mvh

Ingunn

JUS124 / Tingsrett

Kjernelitteratur:

- Thor Falkanger, Tingsrett, 7. utg. Universitetsforlaget, Oslo 2013: § 2 med unntak for § 2,45 og 2,5. Vidare §§ 3-17, §§ 24-34, §§ 35.1-35.4 og endelig §§ 40,42 og 43.
- Hans Chr. Bugge, Lærebok i miljøforvaltningsrett, 3. utg. Universitetsforlaget, Oslo 2011: Kap. 5 og 7.11-7.12.

Tilleggs litteratur:

Generelle framstillinger:

- Erlend Baldersheim, Reglar om fast eigedom, Cappelen, 2010.
- Thor Falkanger, Tingsrett, 7. utg. Universitetsforlaget, Oslo 2013: Heile pkt. A (introduksjon) og pkt. B i boka (statisk tingsrett) som ikkje er kjernelitteratur.

Eigedomsgrenser:

- Ernst Nordtveit, Grenser for fast eigedom, Jussens Venner 1990 s. 23-71 (lovdata)
- Erling Johannes Husabø, Rett til undergrunnen, TfR, 1994, s. 882-904 (lovdata)
- Erlend Baldersheim, Høgsterett på Djupt vatn, Jussens Venner 2011, nr. 5, s. 287-308 (Idunn/Mi Side)

Eigendomsrett og offentleg rettslege problemstillingar:

- Einar Bergholm, Bør eigedomsgrenser være en privatsak eller et offentlig ansvar?, TfE 2011 nr. 3 s. 147. (Gyldendal rettsdata)
- Ernst Nordtveit, Staten sin rett til naturforekomstar på privat grunn, i Stat, Politikk og Folkestyre, Festskrift til Per Stavang, Bergen 1998 s. 749-776 (Lovdata)

Rettsteori:

- Göran Skogh, Property Rights and the Environment, A Law and Economics Approach, Scandinavian Studies in Law, Stockholm Institute for Scandinavian Law, 2000, s. 483-504 (<http://www.scandinavianlaw.se>)

[Attende til saklista](#)

Til Studieutvalet, Juridisk fakultet ved UiB

Forslag til endring av krav til læringsutbytte og kjernelitteratur i strafferett (JUS 241)

Som varsla i rapporten frå arbeidsgruppa som drøfta endringar i strafferettsundervisinga frå og med hausten 2013, ønskjer vi å utvida noko tilfanget av straffebod som ein skal studera på kurset. Ei slik utviding har også fått generell tilslutning i saksframlegget frå dekanus til fakultetsstyret, sak 7/13.

Vi føreslår i første omgang å utvida pensumet i «spesiell strafferett», ved å ta inn narkotikabrotsverk, ran og tortur. Narkotikabrotsverk er eit viktig område i praksis og reiser også ein del interessante spørsmål av meir prinsipiell karakter. Ran er eit godt døme på eit samansett brotsverk, som bind saman lekamskrenkingar og formuesbrottsverk (som alt er med). Regelen om tortur vil tena som ein illustrasjon av den nære tilknytninga mellom norsk og internasjonal strafferett.

Meir konkret føreslår vi følgjande nye opprekning av straffebod i siste del av punktet «læringsutbytte»:

- «- legemskrenkelser, tortur og drap (§§ 117a og 228-239)
- tyveri, naskeri og ran (§§ 257, 258 267 og 391a)
- underslag (§§ 255, 256 og 264)
- bedrageri (ikke forsikringsbedrageri) (§§ 270, 271 og 271a)
- heleri (§ 317)
- narkotikaforbrytelser (§ 162)»

Under kjernelitteratur føreslår vi at to nye kapittel i boka til Andenæs/Andorsen, Spesiell strafferett vert teke med, nemleg kapittel 10 (tortur) og 32 (narkotika). Til saman utgjør dette 27 sider. Med dette vil sidetalet pr. studiepoeng vera ca 28,5, noko som ligg godt innafor den ramma som dekanus har skissert. Vi føreslår samtidig at ein heller gir ei positiv opprekning av dei kapittela som er pensum, slik:

«Johs. Andenæs: Spesiell strafferett og formuesforbrytelsene. Samlet utgave ved Kjell V. Andorsen. 2008, 6. utgave 1996, kap. 1-13, 32, 37-43, 46-47 og 60.»

24.05.2013 Jørn Jacobsen

Erling Johannes Husabø

[Tilbake til saklisten](#)